

BIURO PROJEKTOWO-TECHNOLOGICZNE
PRZEMYSŁU ROLNEGO I ORGANIZACJI
PRZEDSIĘBIORSTW ROLNYCH „BIPROZET”

00-041 WARSZAWA UL. JASNA 14/16

PRACOWNIA : Rolna

OPRACOWANIE : Ewidencja parku

MIJSCOWOŚĆ : Drwalowice Gmina: Kożuchów
WOJEWÓDZTWO: Zielona Góra

ZLECENIODAWCA : Urząd Wojewódzki w Zielonej Górze
Wydział Kultury i Sztuki

NR UMOWY: PR/39/77

BRANŻA:

NR EGZ.

NO. 31-11, XI 220/77 n. 70000

2551

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 2551

Nr inw. 2551, dep.
BIBLIOTEKA
Zarząd Ochrony Zabytków i Zespołu Pomników i Ogrodów
Muzeum Historycznego w Warszawie
ul. Szwoleżerów Nr 9, tel. 29-67-78

ANALIZA I OCENA WARTOŚCI ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

Park, ogród, aleja, zieleni towarzysząca Rodzaj: klasztorny, zamkowy, parku / ogrodu: pałacowy, dworski, miejski Czas powstania: XIX w. Forma stylowa: krzyżowniczy Wielkość: 4,3 ha		Nazwa: DRWALEWICE Adres: gm. Koźmin Województwo: Zielona Góra Użytkownicy: PGR				
K R Y T E R I A		0	1	2	3	
		zły	mierny	dobry	b.dobry	
A	I. Stopień przetrwania elementów dawnego układu przestrzennego					
	1. Osie i ciągi kompozycji /relacja z architekturą/		+			
	2. Układ dróg	+	+			
	3. Stopień przetrwania starodrzewia		+			
	4. Układ wodny i pierw. ukształt. terenu			+		
	5. Zachowanie dawnych elementów architektury i małej architektury			+		
	II. Wartość układu przestrzennego					
	1. Jednorodność stylu całego układu lub wysoka czytelność nawarstwień stylowych		+			
	2. Wartość historyczna układu /dawność/			+		
	3. Wartość obiektów architektury			+		
	4. Reprezentatywność lub unikalność w skali regionu lub kraju		+			
	5. Wartości krajobrazowe i estetyczne			+		
	III. Wartości tradycji historycznej /w sensie potencjalnych walorów turystycznych/					
	1. Związek obiektu z postaciami lub wydarzeniami historycznymi	+				
	Wartości zabytkowe ogółem				14	
B	I. Wartości przyrodnicze i ekologiczne					
	1. Rzadkie gatunki drzew i krzewów	+				
	2. Drzewa o charakterze pomników przyrody			+		
	3. Intensywność zadrzewienia		+			
	4. Stan zdrowotny drzewostanu		+			
	5. Znaczenie ekologiczne			+		
	Wartości przyrodnicze ogółem				6	
Ogólna ocena obiektu				20		

362/78

Analizę sporządził:

Data: 1-8-78

Uwaga dotycząca koniecznej doraźnej interwencji w zakresie zmiany sposobu użytkowania obiektu oraz działań konserwatorskich w odniesieniu do zadrzewienia i obiektów architektonicznych - podać na odwrocie karty!

BIURO PROJEKTOWO-TECHNOLOGICZNE
PRZEMYSŁU ROLNEGO I ORGANIZACJI
PRZEDSIĘBIORSTW ROLNYCH „BIPROZET”

CENTRALA 00-041 WARSZAWA UL. JASNA 14/16
TELEFON 27-05-01 • TELEX 81-25-26

PRACOWNIA — ODDZIAŁ : Wrocław

PRACOWNIA : Rolna

OPRACOWANIE : Ewidencja parku

Gmina: Koźuchów
MIEJSCOWOŚĆ : Drwalewice WOJEWÓDZTWO: Zielona Góra

ZLECENIODAWCA : Urząd Wojewódzki w Zielonej Górze
Wydział Kultury i Sztuki

NUMER UMOWY

PR/39/77

BIURO PROJEKTOWO-TECHNOLOGICZNE
PRZEMYSŁU ROLNEGO I ORGANIZACJI
PRZEDSIĘBIORSTW ROLNYCH „BIPROZET”
w Warszawie — Oddział Wrocław
Pracownia Rolna
ul. Łaciarska 4, tel. 389-69
50-104 WROCŁAW

CECHA PROJEKTU:

FUNKCJA	IMIĘ I NAZWISKO	DATA	PODPIS
Kierownik Zespołu	mgr inż. Henryk Ciesielski	20.06.78 r.	<i>Henryk Ciesielski</i>
Konsultant	mgr Krzysztof Bysymontt	"	<i>Krzysztof Bysymontt</i>
St.projektant	mgr Hanna Wrabec	"	<i>Hanna Wrabec</i>
St.projektant	mgr inż. Mirosław Kujawa	"	<i>Mirosław Kujawa</i>
St.asystent	Halina Idzikowska	"	<i>Halina Idzikowska</i>

Kierownik Pracowni

inż. Stanisław Kiełczewski

" KIEROWNIK Pracowni Rolnej

inż. Stanisław Kiełczewski

ARCHIWUM
Zarząd Ochrony i Konserwacji
Zespołów Pałacowo-Ogrodowych
Nr inw. 2554
ul. Szwoleżerów 9 tel. 21 62 41 w. 244

M E T R Y C Z K A P A R K U - O G R O D U

1.	Adres miejscowość: Drwalewice	Gmina: Kozuchów	Województwo: zielonogórskie
2.	Nazwa parku : aktualna -	dawna -	
3.	Rodzaj parku i stan jego zachowania	Park neoromantyczny obsadzenie drogi dębami czerwonymi	Spore zaniedbanie
4.	Czas powstania i najważniejsze fazy przekształceń	Park - 60-te lata XIX w. obsadzenie drogi dębami czerwonymi - kon. XIX w.	AUTOR:
5.	Powierzchnia parku:	Ogółem ha: 4,3	w tym wód ha 0,27
			Istniejące budynki pałac
6.	Nr 1 data rej. parku i ogr.	6a. Opinia Kom. Kons.	2. Inne:
7.	Użytkownicy obiektu:	Kombinat PGR Borów - Zakład PGR Lasocin	
8.	Istniej. dokum. /data, autor/	4. Założenia techn.-ekonom. brak	5. Dokum. branż. techn. i ekspertyzy brak
	3. Studium histor. tak	1. Pomiar sytuac. wysokość. sytuac. 1:1000	2. Inwentaryzacja zieleni: brak
9.	Przeprowadzone remonty	budynków: brak	parku: brak
			Metryczkę sporządził: mgr inż. Mirosław Kujawa Data: 15 czerwca 1978 r.

I. ANALIZA HISTORYCZNA PARKU W DRWALEWICACH

Wieś Drwalewice /niem. Wallwitz/ wzmiankowana jest po raz pierwszy w dokumentach kościelnych z lat 1220-1233. Prawdopodobnie już od I-szej połowy XIV wieku dobra we wsi stanowiły własność rodziny von Unruh, której kolejni potomkowie dziedziczyli je nieprzerwanie do roku 1552. Następnie majątek przeszedł na własność Baltazara von Brauna, a po jego śmierci na córkę Kunegundę, żonę Adama Gersdorfa. Ostatnim posiadaczem Drwalewic z rodu Gersdorffów był Wigand - zapewne syn Kunegundy. W 80-tych latach XVII w. wieś przeszła na Adama Schlichtinga, którego dokumenty wymieniają jako właściciela dóbr jeszcze w 1702 roku. Luka w materiałach dotyczących stosunków własnościowych w Drwalewicach powoduje że informacje o posiadaczach majątku pochodzą dopiero z 1791 roku od Zimmermanna. Podaje on, że w owym czasie wieś należała do rodziny von Lüttwitz. Prawdopodobnie na początku ubiegłego stulecia dobra zakupił podporucznik von Strempel, po śmierci którego przeszły one na jego dwie córki. Od roku 1872 Drwalewice miały nowych właścicieli - rodzinę Richmannów. Kolejni potomkowie tego rodu posiadali majątek do czasów II,giej wojny światowej.

Pałac w Drwalewicach swymi początkami sięga zapewne I-szej połowy XVII w; w latach 60-tych XIX wieku został jednak poddany gruntownej przebudowie której zawdzięcza swą obecną postać. W efekcie jest to budowla na planie zbliżonym do prostokąta z licznymi ryzalitami, wieżą i ostrokątnym portykiem arkadowym od frontu. Utrzymana jest w stylu angielskiego neogotyku z domieszką eklektycznego historyzmu.

Malowniczą dwukondygnacyjową bryłę z mezzaninem zdobią łuki przyporowe, krenelaże i sterczyny. Zachował się także w dużej mierze neogotycki wystrój wnętrz.

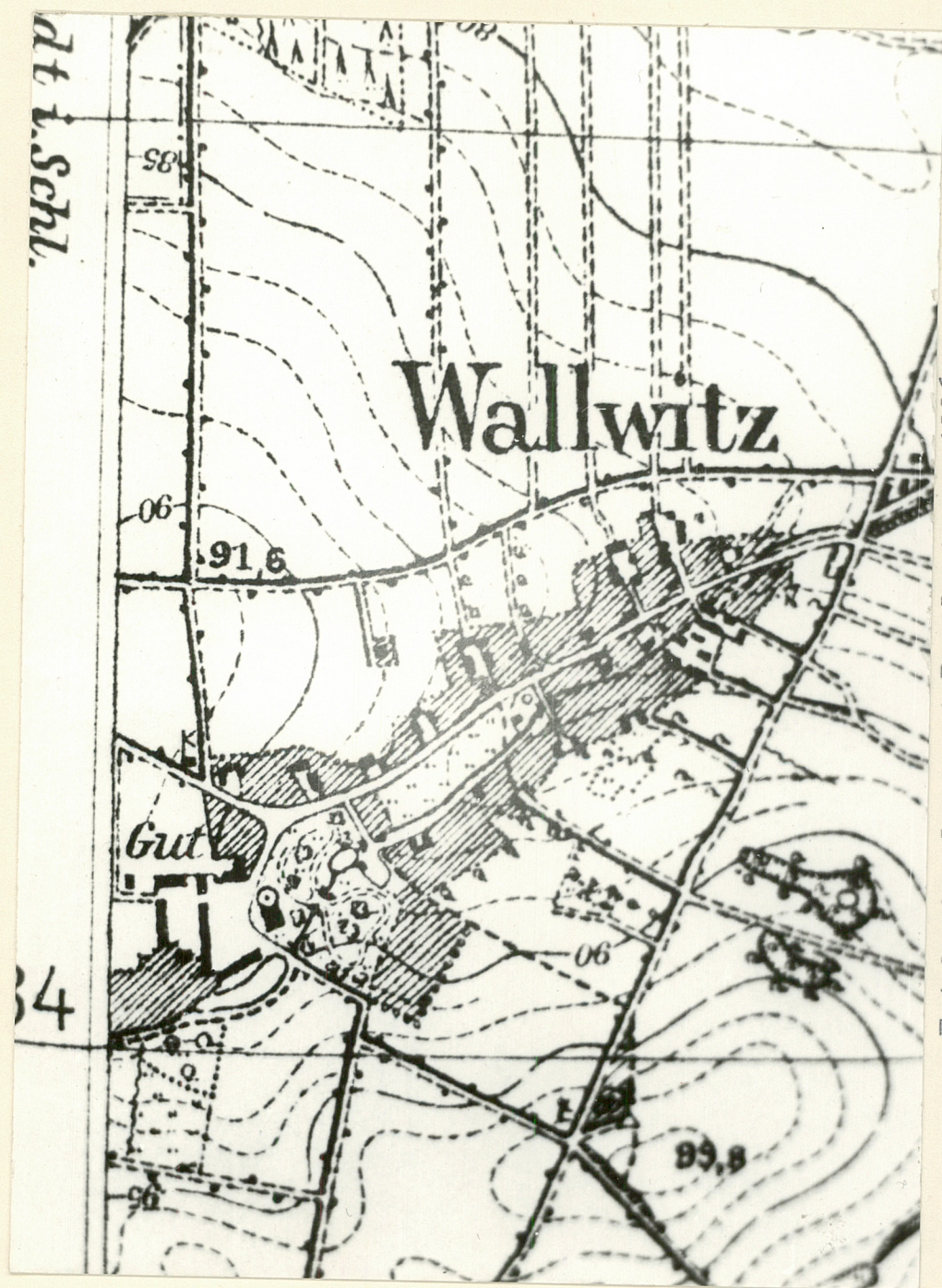
Pałac w Drwalewicach jest zwrócony elewacją czołową na zachód w stronę rozległego folwarku, złożonego z dwóch dziedzińców /jeden za drugim/ zamkniętych budynkami gospodarczymi. Z pozostałych trzech stron pałac otoczony został niewielkim parkiem, którego północną i południową granicę wyznaczają drogi dojazdowe do rezydencji. Od południowego wschodu do parku przylegał pierwotnie ogród gospodarczy /warzywnik, sad/ ograniczony po wschodniej i południowej stronie rzędem drzew /por.mapę z koń.XIX w./.

Park w swej zasadniczej strukturze pochodzi z 60-tych lat XIX wieku. Powstał on zapewne jednocześnie wraz z neogotycką przebudową pałacu, z którym stanowi integralną całość. Fragmentem starszego dworskiego założenia jest jedynie grupa 10 dębów posadzonych w 30-tych latach ubiegłego stulecia w południowo-wschodnim narożu. Powstały w 30-ci lat później, na terenie dworskich łąk park typu swobodnego utrzymany został w duchu neoromantyzmu. Jego istotnym elementem kompozycyjnym jest ozdobny staw, położony w południowo-wschodniej części założenia. Staw zasilony został wodami strumienia, którym nadto łączy się on ze stawem hodowlanym, zlokalizowanym pomiędzy budynkiem folwarcznym a południową drogą dojazdową. Wlot strumienia do stawu i jego ujście zostało obmurowane. Z tyłu pałacu rozciąga się malowniczy widok na efektowną sylwetę pałacu. Pomiedzy elewacją północną i wschodnią a stawem i drzewostanem, skoncentrowanym na obrzeżach założenia, ukształtowano wnętrza parkowe.

Zapewne z końcem ubiegłego stulecia prowadzone były na terenie parku pewne prace, w wyniku których obsadzono rzędem czerwonych dębów południową drogę dojazdową do rezydencji /od strony parku/.

B i b l i o g r a f i a

1. Zimmermann F. - Beytrage zur Beschreibung von Schlesien. Brieg 1791 T. s.168.
2. Sinapio J. - Schlesischer Curiositäten Erste Vorstelung Darinen die ansehnlichen Geschlechter des Schlesischen Adels. Leipzig 1720 s.177.
3. Heller O. - Der Freystädter Kries Freystadt 1844 s.301
4. Knie J.G. - Alphabetisch-Statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte ... Breslau und Oppeln 1845 s.718.
5. Pastorss M. - Schlesischer Güter-Adressbuch. Breslau 1876, 1905, 1917, 1922, 1930.
6. Krane A. - Wappen und Handbuch des in Schlesien landgesessenen Adels. Görlitz 1901-1904 s.27.
7. Codex diplomaticus Silesiae - T.24. Wutke K. - Die inwentare der nichtstaatlichen Archive Schlesiens. Die Kreise Grünberg und Freystadt. Breslau 1908 s.74.
8. Kasinowska R. - Drwalewice, pałac./dokumentacja hist. architektoniczna/. Szczecin 1975, s.3-4, 9,10.

Fotokopia planu wsi Drwalewice z 1896r.

II. CHARAKTERYSTYKA STANU ISTNIEJĄCEGO

1. Układ przestrzenny.

Niewielki park w Drwalewicach założony został na płaskim terenie.

Obszar parku odgraniczają od północy i południa drogi dojazdowe do rezydencji.

Od wschodu do parku przylega ogród gospodarzy.

Pałac i podwórze gospodarstwa sąsiadują z parkiem od strony zachodniej.

Drzewostan parkowy decydujący o układzie parku reprezentujący największe wartości przyrodnicze znajduje się w południowo-wschodniej części parku.

Staw położony w centralnej części parku łączy się rowem ze stawem gospodarczym położonym po drugiej stronie drogi.

Budynki dawnego ogrodnictwa i sąsiadujący z nim ogród warzywny łączą się z parkiem od strony wschodniej.

Północno-zachodnia część parku nosi największe ślady zniszczeń.

Powstały tutaj prowizoryczne pomieszczenia gospodarstwa przydomowego a zwłaszcza szopki i prowizoryczny ogród warzywny.

Park w Drwalewicach a szczególnie jego zachodnia część jest zniszczona i ulega postępującej dewastacji.

2. Skrócona inwentaryzacja roślin.

Wykaz drzew

1. <i>Acer platanoides</i>	- klon pospolity	4 szt
2. <i>Alnus glutinosa</i>	- olsza czarna	1 "
3. <i>Aesculus hippocastanum</i>	- kasztanowiec biały	5 "
4. <i>Carpinus betulus</i>	- grab pospolity	2 "
5. <i>Fagus silvatica</i>	- buk zwyczajny	4 "
6. <i>Fraxinus excelsior</i> F. <i>pendula</i>	- jesion wyniosły odm. zwisła	1 "
7. <i>Populus nigra</i>	- topola czarna	2 "
8. <i>Populus tremula</i>	- topola osika	4 "
9. <i>Quercus robur</i>	- dąb szypułkowy	30 "
10. <i>Quercus rubra</i>	- dąb czerwony	20 "
11. <i>Tilia cordata</i>	- lipa drobnolistna	16 "
12. <i>Ulmus laevis</i>	- wiąz szypułkowy	2 "
13. <i>Larix decidua</i>	- modrzew europejski	1 "
14. <i>Pinus mugo</i>	- sosna górska	1 " 6

Drzewostan w Drwalewicach charakteryzuje się dość dużym zróżnicowaniem gatunkowym i wiekowym.

Wiek drzew datuje powstanie i fazy przekształceń parku .

Najstarsze są pomnikowe dęby w wieku 150-200 lat.

Pozostały drzewostan parkowy decydujący o układzie jest w wieku 100-120 lat.

Dość licznie występują drzewa młodsze, pochodzące z samosiewu, w wieku do 35 lat.

Stan sanitarny drzew jest dobry we wschodniej części parku a niezadawalający w zachodniej, gdzie występują drzewa obumierające.

W rejestrze pomników przyrody są wykazane 2 dęby o obwodach 377, 527 cm.

Dość licznie występuje samosiew drzew i krzewów zwłaszcza bzu.

3. Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego.

Dawny układ parku uległ znacznym zmianom. Chociaż ogólnie park pozostał w dawnych granicach.

Pewne braki w drzewostanie parkowym występują w zachodniej części parku, w pobliżu pałacu .

W tej części parku pojawiły się niepożądane elementy, którymi są prowizoryczne pomieszczenia gospodarstwa przydomowego i ogródki.

Nieczytelny jest układ dawnych alejek i ścieżek.

Zachowała się droga prowadząca do pałacu wysadzona jednostronnie dębem czerwonym.

Stawy zanieczyszczone a w stawie parkowym brak wody.

W okresie współczesnym podjęto próby dotyczące "ozdobienia" fragmentu parku w części wschodniej. Wprowadzone tutaj cementowo-kamienne podium służące do zabaw w parku.

4. Rola obiektu w krajobrazie.

Park i pałac widoczne są z drogi publicznej Byłom Od-
rzański-Koźuchów i stanowi wyraźnie wyróżniający się element krajobrazowy.

III. WNIOSKI DOTYCZĄCE

1. Granicy konserwatorskiej w zakresie.

- a/ Ochroną układu proponuje się objąć założenie w jego aktualnych granicach /oznaczonych na planie/,
- b/ proponuje się również w analogicznych granicach ochronę ekologiczną obiektu w celu niedopuszczenia do zanieczyszczenia środowiska parkowego.

2. Zmiana dotychczasowego sposobu użytkowania powierzchni dotyczy:

- a/ usunięcia z terenu parku prowizorycznych pomieszczeń gospodarczych i ogródków,
- b/ usunięcia drzew suchych,
- c/ ogólnego uporządkowania powierzchni parku,
- d/ oczyszczenia stawów.

IV. DOKUMENTACJA FOTOGRAFIKI

1. Zdjęcia w terenie w miesiącu maju 1978 r.

wykonał mgr inż. Mirosław Hujawa.

2. Fotokopie z dawnych planów wykonał mgr inż. Henryk Gil.

- Negatywy zdjęć znajdują się w Pracowni Rolnej "Biprozet" Wrocław.

IV. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

1. Zdjęcia w terenie w miesiącu kwietniu 1978 r.
wykonał mgr inż. Henryk Ciesielski.
2. Fotokopie z dawnych planów wykonał
mgr inż. Henryk Gil.
3. Negatywy zdjęć znajdują się w Pracowni Rolnej
Biprozet Wrocław.

1. Widok pałacu od strony podwórza.

2. Pałac od strony parku.

3. Droga dojazdowa na skraju parku.

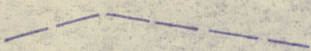

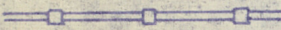

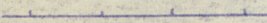

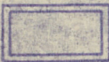

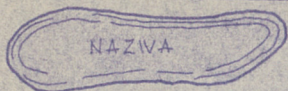
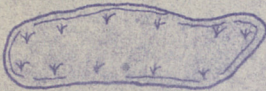
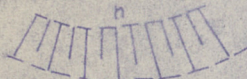
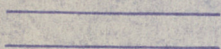
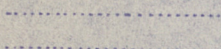
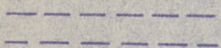

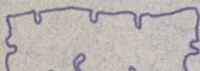
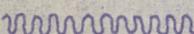

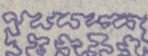
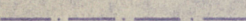
4. Grupa pomnikowych dębów.

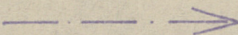

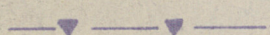
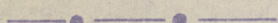

5. Okazały buk, oraz współcześnie uformowany pagórek.

PODSTAWOWE OZNACZENIA GRAFICZNE ELEMENTÓW
PLANÓW DLA CEŁÓW EWIDENCJONOWANIA
ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEN ZIELENI

	aktualna granica parku
	pierwotna granica parku
	budynki murowane
	budynki drewniane
	budynki murowane o wart. zabytkowych
	budynki drewniane o wart. zabytkowych
	miejsca lub pozostałości budynków zabytkowych
	rzeźby parkowe
	ogrodzenie trwałe /z muru, kamienia, metalu, na podmurówce i słupach bet lub metal.
	ogrodzenie trwałe o wartosciach zabytkowych
	ogrodzenie nietrwałe
	bramy i furtki
	elementy architektury ogrodowej
	pnie po starych drzewach
a) b) 	a) aktualne wejście do parku b) dawne wejście do parku
 	baseny, fontanny
	rzeki, strumienie

	naturalny zbiornik wodny
	nat. zbiornik wodny zarośnięty szuwarami
	skarpy
	drogi dawne dobrze zachowane
	ślady dróg dawnych
	drogi założone współcześnie
	masyw starodrzewia
	szpalery lub aleje
	pojedyncze stare drzewa liściaste i iglaste
	drzewa uznane za pomniki przyrody
	masyw drzewostanu młodego
	pojedyncze młode drzewa liściaste i iglaste
	skupiny krzewów
	żywoploty
	powierzchnie trawiaste
	kwietniki
	osie kompozycji

	osie widokowe
 NR ZDJĘCIA	stanowisko i kierunek wyk. zdjęcia fotograficz.
	granica ochrony zabytkowego założenia
	granica ochr. zewnętrznych powiązań widokowych
	granica ochrony ekologicznej
3/16	gatunek / ilość (szt.)
3/0,9	gatunek / średnica pnia (m)
$\frac{3}{18} / \frac{1,50}{26}$	$\frac{\text{gatunek} / \text{średnica pnia (m)}}{\text{średnica korony (m)} / \text{wysokość (m)}}$

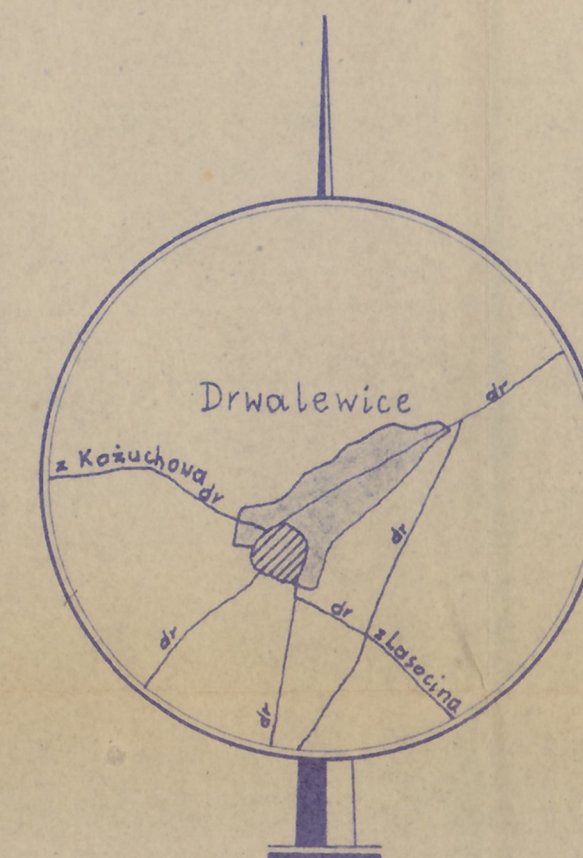
UWAGA:

Ostatnie oznaczenie odnosi się do egz. drzew o cechach pomników przyrody.

DRWALEWICE - PLAN PARKU

SKALA 1:1000

SZKIC SYTUACYJNY

SKALA 1:25000

WYKAZ DRZEW

1. ACER PLATANOIDES	— klon pospolity
2. ALNUS GLUTINOSA	— olsza czarna
3. AESCULUS HIPPOCASTANUM	— kasztanowiec biały
4. CARPINUS BETULUS	— grab pospolity
5. FAGUS SILVATICA	— buk zwyczajny
6. FRAXINUS EXCELSIOR F. PENDULA	— jesion wyniosły odm. zwisa
7. POPULUS NIGRA	— topola czarna
8. POPULUS TREMULA	— topola osika
9. QUERCUS ROBUR	— dąb szypułkowy
10. QUERCUS RUBRA	— dąb czerwony
11. TILIA CORDATA	— lipa drobnolistna
12. ULMUS LAEVIS	— wiąz górski
13. LARIX DECIDUA	— modrzew europejski
14. PINUS MUGO	— sosna górską

EWIDENCJA PARKU W DRWALEWICACH
gm. Kozuchów woj. zielonogórskie.

SKALA 1:1000

POW: ok. 4,3 ha

WYKONAŁ: MGR INŻ. M. KUJAWA

MAJ 1978

KREŚLIŁ: H. IDZIKOWSKA

245 NR. 1

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 2551